

стосується процвітаючого Заходу. Але там, де рекламована продукція у більшості тільки марно розпалює апетит, бо не може бути придбана, причому не тільки сьогодні, а й у принципі, ніколи - електронні засоби масової інформації лише загострюють конфліктність масової свідомості. Злидарям нав'язують нормативність стандартів високого рівня споживання. Але реально такий високий рівень споживання доступний лише кільком відсоткам населення. Втягнена в одномірність, більшість не може позбутися бодай найелементарніших життєвих проблем. У багатьох випадках це спричиняється до занурення у сектантство або традиційну формально-обрядову, незмінно обтяжену святенництвом, релігійність - що є тінювим боком одновимірності масової квазікультури” [5, с. 27].

Отже, ядром розвитку життя населення України, що ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності, є духовно-культурна складова національної самосвідомості стосовно ідея побудови та розвитку держави. Формування національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань на основі національних культурно-духовних цінностей зазнає постійних ідеологічних впливів із зовні. Насамперед це стосується втручання у внутрішні справи України з боку інших країн через державних, громадських та релігійних діячів, задля поступового витіснення національних українських культурно-духовних цінностей та ідеалів прагматичними, технократичними орієнтаціями, глобалізаторськими імперативами, або націоналістичними шовіністськими ідеями, теоріями та концепціями.

Джерела та література:

1. Андреева О. Російські міфи про Україну // Віче. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/1506/>;
2. Лосєв І. В. Українське суспільство сьогодні: явище духовної залежності. Спроба культурологічного діагнозу // Наукові записки. Том 20-21, Теорія та

УДК: 94(=161.2)(4/9)

ВНЕСОК УКРАЇНСЬКОЇ ЗАХІДНОЇ ДІАСПОРИ У СВІТОВУ КУЛЬТУРУ

У даній статті мова йде про внесок української західної діаспори у світову культуру. Розповідається про її найвизначніших представників за кордоном, про їхні досягнення та внесок у культуру не лише тієї країни, де вони жили і творили, а й світової зокрема. На жаль, деякі імена незаслужено забуті, а то й не знані взагалі для пересічних українців. Вони впізнають життя України таким, яким воно було насправді, а не таким, яким його протягом десятиліть намагалася представляти офіційна радянська політика. Ми безмежно вдячні славним синам і донькам України – громадянам інших держав за допомогу.

Ключові слова: західна діаспора, внесок, світова культура, досягнення, за кордон, континент, представники.

історія культури / Національний університет „Києво-Могилянська академія” – К.: Видавничий дім „Києво-Могилянська академія”. – 2002. – С. 106-111; 3. Лункин Р., Филатов С. Конец 90-х: возрождение религиозной нетерпимости // Русский Архипелаг – Режим доступу: http://archipelag.ru/ru_mir/religio/gko/table/intolerance; 4. Музичко Я. Русини Русь хрестили? „Русинське питання”, яким опікується російське православ'я, загрожує міжнародним скандалом // Україна молода – 2008. – 12 липня. – Режим доступу: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/1202/161/42671>; 5. Павленко Ю.В. Підсумки цивілізаційного розвитку людства // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2000. – № 4. – С. 13-31; 6. Тишков В. А. Российский народ и национальная идентичность // Россия в глобальной политике – 2008. – № 4. Июль-Август. – Режим доступу: <http://www.globalaffairs.ru/numbers/29/8826.html>; 7. Щорічник „Зовнішня політика України 2006: оцінки та пріоритети” – українська версія - (Під ред. д.п.н., проф. Перепелиці Г.М.) – 2007. – травень. – 272 с.; 8. Яворська Г.М. До проблеми формування європейської ідентичності в Україні // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К., 2008. – Вип. 42. (підсерія „Курасівські читання”) – С.269-277.

Andriy Gevyuk

Russia, the EU and the USA as a Factor of Influence on Cultural and Spiritual Processes in Ukraine

The article deals with foreign influences and threats to cultural and spiritual national security of Ukraine. The author depicts present and possible objects of such threats, which create a danger to important ethnic and spiritual interests of Ukraine, the methods and the forms of the activities in cultural and spiritual environment, theoretical and practical sources of their contents. Besides, the author makes an attempt to predict possible ways of solution.

Key words: external factors of influence, spiritual and cultural national security.

© Тетяна Гришук
(м. Чернівці)

Розуміння і всебічне вивчення феномена зарубіжного українознавства, причин його появи, значення для світової культури, перспектив сьогодення як ніколи на часі в першу чергу тому, що ця сув'язь питань десятиліттями була закритою темою (а для української глибинки ще й до сьогодні малодоступною), по-друге, тому, що українська діаспора відіграла і продовжує відігравати непересічну роль у долі українського народу, його культурі, особливу роль у міжнародних контактах нашої країни, і, по-третє, сьогодні ми є свідками нової хвилі „заробітчани”, які можуть поповнити нашу діаспору в країнах світу.

Актуальність даної статті зумовлена тим, що вихідці з українських земель та їх нащадки в США та Канаді складають поважний відсоток від загальної

чисельності населення. Українці зарекомендували себе як цілком достойні громадяни цих двох країн, котрі досягли значних успіхів у всіх галузях суспільного життя. Українська етнічна група на американському континенті належить до найбільш помітних українських діаспорних груп з огляду як на свою самоорганізацію, так і її впливу на внутрішню та зовнішню політику.

Метою даної статті є висвітлення проблематики української західної діаспори, зокрема її внесок у світову культуру. У статті характеризуються найвидатніші представники української західної діаспори, їхні здобутки та внесок в культуру не лише тієї країни, де вони проживали і творили, а й світової культури в цілому.

Дослідженнями з даної проблеми займалися багато українських науковців, а також західні дослідники українського походження, такі, як: Марунчак М., Войценко О., Кордан Б., Бачинський Ю. Чимала кількість наукових статей та праць щодо даного питання належить перу професорів Макара Ю.І., Федуняка С.Г., Сича О.І.

У „Великому тлумачному словнику сучасної української мови” діаспора розуміється як „релігійні та етнічні групи, що живуть у нових для себе районах як національно-культурні меншини” [18, с. 123]. Сьогодні вимагає нових підходів до тлумачення терміну „діаспора”. Досі в його змісті переважає розуміння розсіяння етносу як наслідку переселення в результаті насильницьких заходів, загрози геноциду, впливу економічних та географічних факторів. Але частина українців у країнах-сусідах живе на етнічних землях (не нових для них, а споконвічно українських), тому більш широким терміном для означення українців Польщі, Росії, Молдови, Словаччини, Чехії, Білорусі є не термін „діаспора”, а „закордонні українці” [6, с. 30-31].

Водночас діаспора – це посол нашої Батьківщини в країнах поселення українців [10, с. 30-31]. Зарубіжні українці є носіями знань про Україну. Вони внесли і до сьогодні вносять вагомий вклад у загальний розвиток культури, науки, мистецтва, літератури українського народу. В цьому сенсі слід говорити про феномен „світового українознавства” [7, с. 83-88].

До речі, критерієм визначення „українець” – „неукраїнець” щодо наших співвітчизників та їх нащадків за кордоном може бути не так мова (більшість у мовному плані швидко асимілюють у середовищі країни проживання і втрачають знання української), як відома формула приналежності до народу Петра Струве: „той, хто бере участь у культурі”. При широкому розумінні останньої українці (адепти „світового українознавства”) – це ті, які беруть зацікавлену участь у культурному, політичному, економічному, політичному, науковому та ін. процесі розвитку української нації, народу.

Поняття „культура”, на думку академіка П.П.Кононенка, є одним із ключових у цивілізаційному часопросторі. „Культура є мірою розвитку й окремих людей, і суспільства, держави, а міра прогресу

визначається мірою розвитку людської сутності, як і тип народу, держави – типом людини. Для частини не лише аматорів, а й дослідників вона постає тільки як творчість у площині мистецтва, літератури, освіти, гуманітарно-духовних сфер життя народу. Історія ж засвідчує іншу реальність: культура – явище всеосяжне й охоплює сфери як свідомості, так і буття людини, суспільства, її і духовної, і матеріальної життєдіяльності” [11, с. 272].

Національна культура посідає значне місце в духовному житті всіх народів світу, і Україна, звичайно, не може бути винятком. Відродження, осмислення, збереження та примноження культурних цінностей українського народу, їх тисячолітніх надбань – не тільки необхідність вивчення минулого, а й забезпечення майбутнього [4, с. 103].

Прийнято розрізняти чотири хвилі масового переселення українців за кордон. Чи були переселення українців за кордон до цих чотирьох хвиль? Безперечно, були, що обумовлено активними політичними, економічними та ін. контактами України – Руси з ближніми і дальніми країнами, але масові переселення, як правило, не спостерігалися. Так, ще в XVI ст. багато не католиків (у т.ч. й українці) внаслідок жорстких релігійних вимог влади переїхали з Польщі до Голландії, Німеччини, Англії, Франції. В армії Джорджа Вашингтона зустрічалися характерні українські прізвища – Петро Полин, Іван Мох, Іван Оттаман тощо, у армії Симона Болівара поручиком служив Михайло Скибицький, людина дуже непересічна, освічена й талановита – за мужність і героїзм він був нагороджений орденом „Бюсто де Лібертадор” і входив до складу групи по розробці проекту каналу між Тихим і Атлантичним океанами, після повернення ж на Батьківщину цар Микола I відправив його на заслання. Загальновідомим фактом є перебування частини українських козаків за Дунаєм після невдалої для нас Полтавської битви. Але попри ці та інші яскраві факти все ж масові переселення українців за кордон починаються тільки в другій половині – наприкінці XIX ст.

Умовно українська діаспора ділиться на західну, а це західні країни Європи, Америка та Австралія і східну діаспору (Росія, Казахстан, Молдова, Білорусь, Киргизія). Кожна із них зробила надзвичайно багато для розвитку світової культури. Розглянемо українську західну діаспору та її найбільш яскравих представників детальніше.

Найпершим українцем, який ступив на землю Американського континенту, за результатами досліджень професора Торонтського університету Пола Магочі, був лікар Лаврентій Богун, який приплив туди близько 1620 р. у складі експедиції Джона Сміта [14, с. 6-11].

Початок масової еміграції в США датується 1870 р. Першим відомим українським емігрантом цієї хвилі називають Андрія (Агапія) Гончаренка, ченця Києво-Печерської лаври. Він брав участь у

антикріпосницькому русі і зазнав переслідувань. Спершу він прибув до Бостона (1 січня 1865), потім – до Нью-Йорка, де у 1868-1872 рр. видавав двотижневик „Аляска Геральд” [2, с. 343].

Українська діаспора Америки надзвичайно сильно організована. З 1893 р. у США виходить одна з „найстарших” газет – „Свобода” (нині – тижневик). Сьогодні у США працюють численні українські ЗМІ, видавництва, музеї, архіви, церкви, школи українознавства.

У 1964 р. у столиці США – Вашингтоні - відкрито пам'ятник Т. Шевченку. Відкрив монумент президент Д. Ейзенхауер. Ряд університетів у США мають кафедри української мови, українознавства: Пенсильванський, Колумбійський, Каліфорнійський, Іллінойський (Урбана-Шампейн) та 20 коледжів країни. Авторитет деяких науковців-українців у США дуже високий. Наприклад, Омелян Йосипович Прицак відомий як один із співзасновників Міжнародної асоціації українців (1989), керівник її археографічної комісії. Завдяки його невтомним зусиллям розпочато упорядкування „Гарвардської бібліотеки давнього українського письменства”. О. Прицак був одним із ініціаторів перевидання багатотомної „Історії України-Руси” М. Грушевського (1991-1998). Саме з його аналізу історіографії великого українського історика і першого Президента України розпочинався перший том видання. З 1998 р. О. Прицак постійно жив і працював у США. Наукові зацікавлення вченого охоплювали надзвичайно широке коло питань історії України, Східної Європи, Азії, алтайської, тюркської та слов'янської філології. В українській історіографії чи не найвідомішою стала концепція О. Прицака про походження Русі, зв'язок давньої історії України та тюркомовного світу [16, с. 495].

Юрій Шевельов є найвідомішим і найпопулярнішим літературознавцем українського зарубіжжя. Його творча спадщина становить майже 900 праць і займає визначне місце у скарбниці як української, так і світової науки. Роман Шпорлюк історик, професор, дійсний член НТШ і УВАН. Фізик Юрій Кістяківський з Києва став одним з батьків американської ядерної бомби, був спеціальним помічником президента США Д. Ейзенхауера з питань науки і технології. Крім того, Ю. Кістяківський був членом консультативного комітету Міністерства оборони США з проблем балістичних ракет, експертом дослідницького консультативного комітету з хімічної енергії Національної ради з питань аеронавтики та космосу. В кінці життєвого шляху вчений активно боровся проти застосування ядерної й ін. видів зброї масового знищення. Авіаконструктор І. Сікорський найбільші свої досягнення у вертольотобудуванні зробив саме в США. Машинам фірми Сікорського належала більшість світових рекордів, у тому числі абсолютних. Корпорація Sikorsky Aircraft посіла одне з цільних місць у світовому вертольотобудуванні й по праву займає його до сьогодні... Після війни у США розпочався справжній

вертолітний бум. Було організовано понад 340 фірм, які взялися за розробку гвинтокрилих машин для різноманітних потреб. Однак фірма Сікорського виграє конкурентну боротьбу і стає визнаним лідером не лише американського, а й світового ринку. Її гелікоптери широко використовуються в армії, береговій охороні та цивільному житті. Особливо ефективні вони в пошуково-рятувальних та санітарних роботах. Це повністю відповідає погляду на цю техніку самого конструктора: саме рятування людей, а не участь у бойових діях вважав І. Сікорський головним завданням вертольотів. Недарма ж, за свідченням його сина Сергія, вертольоти батька врятували понад півтора мільйона людських життів. В Україні І. Сікорський знаний нині як геніальний авіаційний конструктор, „батько світового вертольотобудування”. Значно менше знають на Батьківщині про його релігійно-філософську творчість. Найбільш відомою з його праць у цій царині є невеличка книжка „Послання молитви Господньої”, яка присвячена аналізу молитви „Отче наш”. Уперше вона вийшла друком ще в 1941 році, потім перевидавалася ще двічі. У ній онук православного священника й глибокий мислитель І. Сікорський, на продовження майже двохтисячолітньої богословської традиції, аналізує з позицій сьогодення кожне слово Господньої молитви й розповідає сучасному читачеві про її вічну актуальність і неперевершену цінність для душі християнина [1, с. 299-300]. Харків'янин С. Кузнець – відомий економіст, лауреат Нобелівської премії. Міжнародне визнання вченому принесли дослідження національного доходу багатьох країн. Він визначив поняття валового і чистого продукту та розробив методикку їх обчислення. В Україні, на жаль, праці видатного економіста досі майже невідомі. Одесит Георгій (Джордж) Гамов – родоначальник американської астрофізики та космології. Світове визнання одержав за розробку теорії Великого вибуху тобто походження Всесвіту, розрахунок генетичного коду, відкриття способів передачі спадкової інформації [20, с. 96]. Як фізик вивів формулу, що започаткувала теоретичне обґрунтування альфа-розпаду атомного ядра. Г. Гамов – автор теорії утворення хімічних елементів, згідно з якою вся речовина первісно складалася з нейтронів. Серед нагород Гамова, зокрема, премія Калінга – найпрестижніша у світі відзнака за популяризацію науки, яку присуджує ЮНЕСКО. Феодосій Добжанський з Поділля – основоположник американської генетики. Його наукові досягнення – фундатора світової популярної генетики – стали поштовхом до перебудови в США всіх досліджень у галузі еволюції видів. Вчений активно вивчав еволюцію людини. Його праця „Еволюціонізує людство: еволюція людського виду” – до цього часу вважається неперевершеним синтезом генетики, еволюційної теорії, антропології та соціології. На той час на батьківщині вченого (в СРСР) генетику було оголошено псевдонаукою. Українці досягли значних результатів у галузі вивчення космосу – серед них є і астронавти, і

дослідники, вчені. Директор американського інституту аеронавтики та астронавтики – М. Яримович. „Його широкі технічні знання та майстерність керівництва стали важливим фактором у формуванні розвитку та прийняття концепції і планів орбітальної лабораторії з екіпажем” – говориться у спеціальній Грамоті уряду США на адресу М. Яримовича. Він – лауреат міжнародної відзнаки НАТО „Медалі Кармана” (2001). Активний учасник громадського українського життя США: зокрема, керував студентською секцією Товариства Українських Інженерів Америки.

Що ж стосується канадських українців, то вони теж досягли великих успіхів у канадському суспільстві. М. Стар (Старчевський) у післявоєнні роки був міністром праці, Н. Кафік – міністром у справах багатокультурності, сенаторами та міністрами були Д. Кларк, В. Уолл, Д. Гнатишин, П. Юзик [9, с. 58-64]. Рамон Гнатишин з провінції Саскачеван став генерал – губернатором Канади (його батько Іван Гнатишин був уродженцем м. Вашківці на Буковині). Р. Гнатишин докладав багато зусиль для розвитку співробітництва між Канадою та Україною. Світовий конгрес вільних українців нагородив політика медаллю святого Володимира (1988). У 1992 р. Гнатишину присвоєно звання почесного доктора Чернівецького державного університету, в якому 2005 р. відкрито Центр канадійських студій його імені [5, с. 127].

Ряд наших земляків А. Глинка, Б. Гушак, Е. Гоголь, В. Юрко стали відомими вченими, політиками, У. Самчук, О. Зуєвський письменниками.

Українська музична культура впродовж ХХ століття творилася не лише на теренах рідної землі, але і далеко за її межами. Якщо складні соціально-політичні процеси в Україні не дозволяли пізнавати та науково вивчати культурницькі процеси української діаспори [3, с. 126-128], то сучасний розвиток нашого суспільства сприяє цьому. Вивчення історії музики має на меті сформуванню цілісної картини українського музично-культурного простору. Проте вона не може бути повноцінною без великого пласта надбань у царині музичної культури української діаспори ХХ століття. Улюбленими жанрами українських композиторів зарубіжжя були пісенно-хоровий та інструментальний (твори для фортепіано, скрипки, бандури), що було зумовлено як умовами побутування, так і смаками публіки. Обравши акапельне хорове письмо (О. Кошиць, М. Гайворонський, А. Гнатишин, М. Федорів та ін.), митці діаспори продовжували українську співочу традицію, йдучи шляхом Миколи Лисенка [15, с. 336]. У ХХ столітті хорова музика стала провідною галуззю як в Україні, так і діаспорі. Світове визнання унікальності музичного фольклору українського народу і національного хорового виконавства хорів О. Кошиця, Д. Котка, М. Антоновича визначало культуротворчу роль хорової галузі у становленні національної музики.

Білою плямою у вивченні української пісенності довгий час були пісні Січових Стрільців та Української

Повстанської Армії. Найбільш повно вони зібрані, зредаговані та видані завдяки митцям західної діаспори – М. Гайворонському, З. Лавришину та ін. Співці Січового Стрільцтва Михайло Гайворонський, Роман Купчинський та Левко Лепкий були серед перших композиторів української західної діаспори 20-30-х рр. ХХ ст. [12, с. 385-394]. На переломі ХІХ-ХХ століть на теренах Західної України народжується нова генерація українських композиторів, яка заклала основи професіоналізму. Це Станіслав Людкевич, Василь Барвінський, Микола Колесса, Нестор Нижанківський, Зиновій Лисько, Антон Рудницький. Більшість із них у вихорі Другої світової війни емігрували на Захід і там продовжували плідно працювати.

Західна діаспора зробила неоціненний внесок у збереження української духової хорової музики. У той час як на батьківщині впродовж десятиліть вона була під забороною, за кордоном друкуються і виконуються Літургії та інші духовні твори Олександра Кошиця, Андрія Гнатишина, Ігоря Соневицького, Мирона Федоріва [8, с. 16-19].

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що саме розвиток української музики західної діаспори ХХ ст. був одним із важливих чинників збереження етнічної ідентичності українців, був і є невід’ємною складовою частиною української національної музичної культури, важливим фактором збереження і розвитку окремих її жанрів, заборонених на етнічних теренах в часи тоталітарного режиму.

Західна українська діаспора зробила надзвичайно багато для збереження і розвитку, як національної культури так і для світової зокрема.

Високий рівень політичної і культурної активності української спільноти у західному світі обумовлений кількома важливими факторами, зокрема тим, що у другій половині 40-х рр. за межами батьківщини опинилися сотні тисяч свідомих українців, які брали активну участь у боротьбі за незалежність України [13, с. 52]. Образну й емоційно забарвлену оцінку цій хвилі еміграції українців дав відомий письменник Улас Самчук у своєму публіцистичному дослідженні життя українських громад у західному світі „Слідами піонерів Америки” (1980 р.). Про переселенців із Західної України після закінчення ІІ Світової війни письменник зазначав: „Все, що було витворено десятиліттями відродження від року 1848-го, культурної, політичної і господарської самобутності, покоління вихованців „Просвіти”, „Сільського Господаря”, народних кооперативів, „Рідної школи”, Пласту, політичних партій, сотні тисяч інтелігенції перестали існувати. Політики, церковні діячі, спеціалісти, поети, письменники, виховники, редактори, маси активних, фахових освічених людей залишили землю предків. Як також члени легальних і нелегальних військових формацій – Карпатська січ, УПА, вояки Боровця – Бульби, Галицької дивізії... Все, що думало і діяло боротьбою, спротивом, нескоримістю, все це відійшло до західного світу, спочатку Європи, а згодом за

океан, на всі континенти з перевагою Америки” [17]. Вигнанці з рідних земель, вони повезли з собою видатні здобутки української науки, школи і мистецтва, народних традицій. На нових поселеннях українці активно включились у відродження своєї культури.

Так, коли радянська влада у кінці 1930-х років ліквідувала у Львові наукове Товариство ім. Шевченка, воно відродилося у Франції, об'єднало навколо себе науковий потенціал діаспори, видало понад 100 томів „Записок”. У США діє Всеукраїнська академія наук, у Німеччині – Український Вільний Університет. На заході видано багатотомну „Енциклопедію українознавства” (Париж – Нью-Йорк, 1955 -1984 рр.), де на кінець 80-х рр. у різних країнах світу нараховувалося близько 400 професорів українського походження. Українська діаспора видає десятки газет та журналів різноманітної тематики.

До культурних здобутків українства слід також віднести і величезну книговидавничу справу, розгорнуту на заході ще з давніх часів і розвинуту після II Світової війни.

Історія українського книговидавництва в західній діаспорі має довготривалу історію, яку можна було б почати з церковних книг Святополка Фіоля, українського першодрукаря, який протягом 1485-1491 рр. у Кракові на замовлення православних українського і білоруських магнатів надрукував кирилицею п'ять церковнослов'янських літургійних книг.

До вагомих досягнень у виданні української книжки у 50-80-х рр. у західному світі належать „Енциклопедія Українознавства”, видана українською та англійською мовами, „Історія України – Руси” в 10 томах та „Історія української літератури” в 5 томах М. Грушевського, зібрання творів у 20 томах І. Франка та у 12 томах Лесі Українки, видання творів Т. Шевченка у 14 томах [19, с. 13-17]. Це – громадський, культурний і політичний подвиг українських книговидавців за кордоном.

І ось, нарешті, ці імена стають широко відомі на рідній Україні, яка була і залишається їх найбільшою любов'ю. Пересічні українці, напевно, відкривають для себе тут не одну несподіванку. Вони впізнають життя України таким, яким воно було насправді, а не таким, яким його протягом десятиліть намагалася представляти офіційна радянська політика. Годі переоцінити те, що ці великі українці зробили для Вітчизни чи то безпосередньо, чи навіть лише тим фактом, що досягли таких високих і шанованих статусів на іншому континенті. Ми безмежно вдячні славним синам і донькам України – громадянам інших держав за допомогу – від коштів на амбасаді й аж до оргтехніки, мистецтва та літератури з питань нашої репресованої історії безжально нищеної комуністично-імперським режимом культури.

Джерела та література:

1. Аблицов В. Галактика „Україна”, Українська діаспора: видатні постаті – К.: Україна, 2007. - 300 с.; 2. Бачинський Ю. Українська імміграція в Сполучених Штатах Америки. – Друге видання. – К.: Енциклопедія

Української Діаспори, 1995. – 243 с.; 3. Булат Т. Українська музична культура діаспори // Українознавство: стан проблеми, перспективи розвитку / Матеріали першої міжнародної конференції „Роль вищих навчальних закладів (інституцій) у розвитку українознавства”. – К.: Київ. Ун-т, 1993. – С. 126-128; 4. Гринюк С. Українська еміграція в Канаді // Дзвін. – 1993. - № 7-9. – С. 103-107; 5. Енциклопедія історії України: У 5 т. / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. – К.: Наукова Думка, 2003. Т.3. – 430 с.; 6. Зарубіжні українці. Довідник / Лазебник С., Лещенко Л., Макар Ю. та ін. – К.: Україна, 1991 – 252 с.; 7. Заставний В. Українська зарубіжна діаспора // Дзвін. – 1991. - № 8. – С. 83-88; 8. Карась Г. Пам'ятки музичної культури західної діаспори: повернення в Україну та популяризація. / Г. Карась // Вісн. Прикарп. ун-ту. Мистецтво. – 2006. – Вип. 9. – С. 16-19; 9. Макар О.Ю. Особи українського походження в США і Канаді // Зарубежный мир: социально-политические и экономические проблемы. – К., 1991. – № 2. - С. 58-64; 10. Макар Ю.І., Макар О.Ю. Розселення українців у світі // Трибуна. – 1991. - №2. – С. 30-31; 11. Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції 1919-1939 (матеріали зібрані С. Наріжним до частини другої). – К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 1999. – С. 272; 12. Ольховський А. Нариси історії української музики / Підгот. до друку, наук.ред., вступ. ст., комент. Л. Корній. – К.: Музична Україна, 2003. – 394 с.; 13. Романцов В. Український етнос: на одвічних землях та за їхніми межами (18-20 ст.). – К.: Трибуна, 1998. – 363 с.; 14. Рубанець М. Українці в Америці // Людина і світ. – 1994. - №7. – С. 6-11; 15. Рудницький А. Про музику і музик. – Нью-Йорк – Париж – Сідней - Торонто, 1980. – 336 с.; 16. Русанівський В. М., Пріцак Омелян Йосипович // Українська мова: Енциклопедія. – К.: Українська енциклопедія, 2000. ISBN 966-7492-079. – 495 с.; 17. Самчук У. Слідами піонерів Америки. Епос українців Америки. – Джерсі-Сіті - Нью-Йорк: Свобода, Б.р.в. – 126 с.; 18. Українська діаспора у світі. Довідник. – К.: Наук. думка, 1993. – 450 с.; 19. Фізер І. Модерн у межах допустимих обмежень // Сучасність. – 1985. - №1. – С. 13-17; 20. Храмов Ю.А. Фізики. Биографический справочник. - М.: Наука, 1983. – 96 с.

Tetyana Hryshchuk

The Ukrainian Western Diaspora's Contribution to the World's Culture

The article deals with the contribution to the world's culture by the Ukrainian Western Diaspora. The author described the most prominent representatives of the Ukrainian Diaspora abroad, their achievements and their contribution not only to the country where they lived and created but to the world's culture as well. Unfortunately, some names have been forgotten undeservedly but at last average Ukrainians recognize the life of Ukraine in such a way as it was in real but not so as it was represented by the official Soviet policy during decades.

Key words: Western Diaspora, contribution, the world's culture, achievements, abroad, continent, representatives.